

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
Hanna Onwen-Huma

7/4.1./14
4.3.2014

Viite: hankenumero STM 082:00/2012

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan lausunto Mieskysymyksiä tasa-arvopolitiikassa pohtivan työryhmän väliraportista

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (TANE) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja lausua Mieskysymyksiä tasa-arvopolitiikassa pohtivan työryhmän väliraportista.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta kiittää kasvatus- ja koulutusteeman sekä miesten moninaisuuden ja mieskuvan monipuolistamisen esiin nostamista, mutta toivoo samalla, että loppuraportissa yhä muistetaan käydä kauttaaltaan läpi kaikki toimenpide-ehdotukset miesten moninaisuuden kannalta ja ottaa teema siten mukaan läpileikkaavasti. TANE huomauttaa, että vaikka miesten moninaisuus on huomioitu, analyysi rasismista ja etnisestä syrjinnästä jää ohueksi.

Talouden taantumana takia meneillään on suuria rakenteellisia muutoksia, jotka saattavat heikentää sukupuolten välistä tasa-arvoa. Väliraportti ja lopullinen raportti voivat toimia työkaluna, jonka avulla päätöksentekoa on mahdollista suvata, mikä on raportin suuri ansio. Neuvottelukunta toivoo, että loppuraportissa nousevat kärkeen työelämän rakennemuutos, terveyserot sekä kasvatus- ja koulutus -teema.

Kommentteja keskustelunavauksiin ja rakenteeseen

Tässä vaiheessa ei ole tietoa, minkälainen työryhmän loppuraportista tulee, mutta jos se tehdään suoraan väliraportin pohjalta, TANE kehottaa miettimään raportin rakennetta uudelleen. TANE ehdottaa muutoksia osaan neljännen pääluvun alalukujen sisältöihin ja otsikoihin (luvut 4.2., 4.4. ja 4.5), jotka esitellään seuraavassa yhdessä keskustelunavauksiin annettavien kommenttien kanssa.

Luku 4.1. Sosiaali- ja terveystarve

Väliraportissa ehdotetaan terveystarkastuksia niille väestöryhmille, joilla on elinolosuhteiden tai terveydentilan perusteella suurin sairastumisriski. Miksi terveystarkastuksia ei voisi miesten kohdalla ulottaa koko ikäluokkaan? Näin on tehty

ainakin Helsingissä ja Tampereella, joissa on kutsuttu terveystarkastukseen 40-vuotiaat miehet.

Luku 4.2. Isyys, vanhempainvapaat ja erokriisit

Luku ehdotetaan jaettavaksi kahteen. Perhevapaita voisi käsitellä työelämän yhteydessä, koska niiden kehittäminen on myös työelämän kehittämistä. Erokriisit voi olla oma lukunsa.

TANE on tyytyväinen, että työryhmä ehdottaa perhevapaaajärjestelmän kehittämistä 6+6+6-mallin mukaiseksi. Perhevapaita tulee kuitenkin kehittää myös siihen suuntaan, että järjestelmä ottaisi paremmin huomioon monimuotoisissa perheissä elävät miehet ja lapset. Yksi ongelma on se, että biologisella isällä, joka ei asu äidin kanssa samassa osoitteessa, ei ole oikeutta vanhempainvapaisiin.

Lisäksi tapaamisoikeutta tulee laajentaa siten, että lapsella olisi oikeus tavata myös sosiaalisia vanhempiaan. Sosiaalinen vanhemmuus koskettaa useammin miehiä kuin naisia. Asia on erityisen ajankohtainen, sillä hallitusohjelman mukaan monimuotoisten perheiden vanhempainvapaita uudistetaan, mutta uudistusta ei ole vielä edes alettu valmistella lainsäädännöksi, vaikka hallituskausi on loppupuolellaan.

Lasten huoltajuutta ja tapaamisoikeutta koskevaa lainsäädäntöä tarkistettaessa tulee muistaa, että oikeus voi määrätä tapaamiset valvotuiksi, mutta millään taholla ei ole lakiin säädettyä velvollisuutta järjestää tapaamispaikkoja. Valvottuja tapaamispaikkoja onkin liian vähän. Lisäksi on epäselvää kenen pitäisi palvelusta maksaa: tapaajan vai lähivanhemman tai kunnan vai valtion.

Luku 4.3. Varhaiskasvatus, koulutus ja tutkimus

Yhdessä keskusteluavauksessa ehdotetaan oppisopimusjärjestelmän kehittämistä ja aihetta käsitellään myös tekstiosiossa. Tästä huolimatta TANE toivoo, että lopullisessa raportissa avataan selkeämmin sitä, mitä ”järjestelmän kehittämisellä” tarkoitetaan, sillä eri puolueiden edustajat ovat puhuneet aiheesta eri termein ja sisällöin. Jää epäselväksi, mitä työryhmä kehittämisellä varsinaisesti tarkoittaa ja onko näyttöä siitä, ettei nykyinen oppisopimusjärjestelmä ole ”todellinen vaihtoehto”, kuten väliraportti antaa ymmärtää. Lisäksi toivotaan, että oppisopimusjärjestelmän ohella otettaisiin huomioon myös muut erilaiset oppimisjärjestelmät ja tekemällä oppiminen.

Luku 4.4. Työelämä ja syrjäytyminen

Luku ehdotetaan jaettavaksi kahteen siten, että työelämää koskeva teksti ja keskustelunavaukset ovat oma kohtansa lisättynä edellä mainitulla perhevapaita koskevalla osuudella. Syrjäytymistä kannattaa käsitellä omassa alaluvussaan, sillä se on yksi keskeisimmistä poikia ja miehiä koskevista sosiaalisista ongelmista.

Keskusteltaessa syrjäytymisestä on hyvä muistaa sen monimuotoisuus. On muutakin syrjäytymistä kuin taloudellista vähäosaisuutta. Joillain ihmisillä talous on kunnossa, mutta elämänhallinta heikkoa.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta toivoo, että työryhmä ottaisi huomioon myös työelämässä esiintyvän sukupuoleen perustuvan ja moniperustaisen syrjinnän ja että keinoja syrjinnän poistamiseksi on vahvistettava.

Luku 4.5. Mieskuva, moninaisuus ja väkivalta

Luvun tekstiosiota lukiessa jää epäselväksi, miksi juuri tähän on tuotu mukaan miesten moninaisuus ja mieskuva. Luvun voisi aloittaa suoraan asevelvollisuutta käsittelevästä kohdasta ja siten sen otsikoksi tulisi pelkästään ”Väkivalta”. Mieskuva ja miesten moninaisuus kannattaa pitää mukana läpileikkaavasti. Sitä voi tietysti käsitellä myös omassa luvussaan tarpeen mukaan.

Miesten asevelvollisuutta käsittelevään kohtaan kannattaa tuoda mukaan myös asevelvollisuuden vaikutus koko turvallisuus- ja suojelualan sukupuolittumiseen.

TANE toivoo, että miesten väkivallan ehkäisevässä työssä otettaisiin huomioon jo poikaikä. On tärkeää puuttua poikien keskinäiseen väkivaltaan ala- ja yläkoulussa mutta myös jo varhaiskasvatuksessa. Samoin on tärkeää puuttua nykyistä tehokkaammin koulukiusaamiseen. Väkivallan keskeisin kasvualusta on itse koetussa väkivallassa.

Luku 4.6. Yhteinen tasa-arvopolitiikka

Viimeisessä keskustelunavauksessa ehdotetaan tasa-arvolain 1. pykälän tarkistamista. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta muistuttaa, että tasa-arvolaki ei kata koko tasa-arvopolitiikkaa vaan käsittelee työelämää ja koulutusta. Jos tarkoituksipykälän viimeinen lause nyt poistetaan, se antaa ymmärtää, että työelämän tasa-arvo-ongelmat on ratkaistu. Kuitenkin Suomessa työelämä on pitkälle segregoitunut ja sukupuolten palkkaero on EU-maiden huippua. TANE ehdottaa silti, että lain tarkoituksipykälästä keskustellaan ja sitä tarkistetaan tarpeen mukaan tulevissa tasa-arvolain uudistamisprosesseissa.

Jukka Relander
puheenjohtaja

Hannele Varsa
pääsihteeri